

## חֶסֶד לְאַבְרָהָם

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ... אֶל הָאָרֶץ  
אֲשֶׁר אֲרָאךָ... וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ... וְאֶת  
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֹן, וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנַעַן.."  
(בראשית יב, א,ה)

אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה  
בירה אחת דולקת, אמר, תאמר שהבירה זו בלא מנהיג? הציץ  
עליו בעל הבירה, אמר לו, אני הוא בעל הבירה. כן לפי שהיה  
אבינו אברהם אומר, תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג? הציץ  
עליו הקדוש ברוך הוא, ואמר לו, אני הוא בעל העולם (בראשית  
רבה לט, א). רש"י מסביר, שאברהם אבינו ראה שמים וארץ,  
ראה שמש ביום, וירח בלילה, וכוכבים מאירין, אמר, אפשו  
שיהא דבר גדול כזה בלא מנהיג? הציץ עליו הקדוש ברוך הוא  
ואמר לו, אני הוא בעל העולם.

"וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֹן", אמר רבי אלעזר בן זמרא אם  
מתכנסין כל באי העולם לברוא אפלו יתוש אחד, אינן יכולין  
לזרוק בו נשמה, ואת אמרת "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֹן"?  
אלא אלו הגרים שגירו. ואם כן שגירו, למה אמר עשו? אלא  
ללמדך, שכל מי שהוא מקרב את העובד פוכבים ומגירו, כאלו  
בראו. ויאמר אשר עשה, למה נאמר אשר עשו? אמר רב הונא  
אברהם היה מגיר את האנשים, ושנה מגירת את הנשים  
(בראשית רבה לט, יד. ילקוט שמעוני 10).

"וַיִּקְרָא שֵׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'" (בראשית יג, ד), "וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה'",

מלמד שהקריא שמו של הקדוש ברוך הוא בפי כל בריה. דבר אחר, "ויקרא", התחיל מגיר גרים, ולהכניסם תחת כנפי השכינה (בראשית רבה לט, טז).

"ויטע אָשׁל בבאַר שבע" (בראשית כא, לג), אָמר ריש לקיש מלמד שפשה פרדס ונטע בו כל מיני מגדים [להננות עוברים ושבים – רש"י], רבי יהודה ורבי נחמיה חד אמר פרדס וחד אמר פנדק [ללון שם אורחים, ולשון אש"ל נוטריקון הוא, אכילה, שתיה, לניה, שהיה מאכילן ומשקן ואחר כך מלוה אותן – רש"י]... "ויקרא שם בשם ה' אל עולם", אָמר ריש לקיש אל תקרי ויקרא אלא ויקריא, מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקדוש ברוך הוא בפה כל עובר ושב, כיצד? לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו, אָמר להם, וכי משלי אכלתם? משל אלהי עולם אכלתם! הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם! (סוטה י).

אברהם אבינו נולד בדור של עובדי אלילים, העולם כולו שרוי בחשכה רוחנית, עד שהפציע אורו של אברהם אבינו בעולם, הוא מתבונן סביבו, ומגיע למסקנה ההגיונית והפשוטה שיש מנהיג לבירה, יש בורא לעולם. אברהם אבינו יוצא לדרך במצות בוראו, ובכל מקום אליו הוא מגיע הוא נושא את בשורת האמונה בבורא העולם, וכך מתקבצים סביבו אלפי אנשים, אברהם מגיר את האנשים ושרה מגירת את הנשים. אברהם אבינו היה בעל חסד גדול מאוד, הוא ארח אנשים רבים בצורה הטובה ביותר, נתן להם אכל טוב, מטה נוחה, לויי ביציאה לדרך, אולם גם בכובעו הזה של בעל החסד הגדול, המטרה העקרית נשארה לבשר את בשורת האמונה, להביא אנשים להכרה בבורא העולם, "וכי משלי אכלתם? משל אלהי עולם אכלתם! הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם!". אלו היו שואלים אותנו מה מסמל את אברהם יותר מכל? איזו מורשת השאיר אחריו אברהם אבינו? איזה חותם הטביע אברהם בעולם? התשובה לכאורה ברורה, אברהם אבינו הוא סמל האמונה בבורא העולם, זה הדגל העקרי

והמשמעותי ביותר אותו הוא נשא.

"תתן אמת ליעקב חסד לאברהם" (מיכה ז, כ).

**שמעון** הצדיק היה משירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים (אבות א, ב).

**יעקב** אבינו עליו השלום תקן עמוד התורה שהיה יושב אהלים. ויצחק תקן עמוד עבודה שהיה עולה תמימה. ואברהם תקן עמוד גמילות חסדים כידוע ויטע אשל בבאר שבע (רוח חיים לרבנו חיים מוולוז'ין, אבות א, ב).

**הנביא** מיכה ואחריו חכמינו זכרונם לברכה, בבואם להגדיר את דגלו של אברהם אבינו, בבואם לומר מה הוא מסמל, תשובתם ברורה, חסד! "חסד לאברהם", אברהם הוא עמוד החסד בעולם, הוא זה שתקן את עמוד גמילות חסדים. דבר זה נראה תמוה, ודאי שאברהם אבינו הביא את דרגת החסד לגבהים שלא הכירו בעולם לפניו, הוא סיע לאלפי אנשים בלבן הרחב ובעשר בו חננו השם, אבל... היו בעלי חסד לפניו והיו גם אחריו, איך נתן להשוות זאת לבשורת האמונה בבורא העולם אותה הוא נשא? לשנוי האדיר בעולם בעקבות בשורה זו מאז ועד ימינו אנו למשך אלפי שנים? הלא גם החסד שלו גייס לטובת בשורה זו, בשורת האמונה שהיתה עקר חייו?!

**כאשר** אדם עושה חסד ומטיב עם אחרים יכולים להיות לכך מניעים שונים, יש אדם שמסיע לאנשים במצוקה, ממניעים זרים, הוא רוצה להשיג השפעה על אותם אנשים כדי שיתמכו בו פוליטית. יש שיעשה זאת כי קשה לו לראות אותם במצב זה, והוא רוצה להשקיט את מצפונו. אחרים עושים זאת כי זה נותן להם תחושת כח, עוצמה ועליונות על אחרים, בכך שהם זקוקים לחסדיהם. יש העושים זאת משום שהם הגיעו למסקנה שכלית עצמאית שזהו הדבר הנכון לעשות, אדם שיש לו צריך לתת לאדם שאין לו. אברהם אבינו לא עסק בחסד מתוך אף אחד ממניעים אלו, החסד שלו הגיע ממקום

## אחר לחלוטין.

**אמר** רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב (דברים יג, ה) "אחרי ה' אלהיכם תלכו", וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכניה, והלא כבר נאמר (דברים ד, כד) "כי ה' אלהיך אש אכלה הוא?" אלא להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב (בראשית ג, כא) "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם", אף אתה הלבש ערומים. הקדוש ברוך הוא בקר חולים, דכתיב (בראשית יח, א) "וירא אליו ה' באלני ממרא", אף אתה בקר חולים. הקדוש ברוך הוא נחם אבליים, דכתיב (בראשית כה, יא) "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו", אף אתה נחם אבליים. הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב (דברים לד, ו) "ויקבר אותו בגיא", אף אתה קבור מתים (סוטה יד.).

**אברהם** אבינו מגלה את בוראו, מתדבק בו בכך שהולך בדרכיו, אברהם אבינו נושא את בשורת האמונה בבורא העולם כדי להיטיב עם הבריות, אברהם אבינו מכניס אורחים כדי להיטיב עם הבריות, כל מה שאברהם אבינו עושה זה חסד, המניע של אברהם אבינו טהור לחלוטין, ללכת אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא. הנביא מיכה מגלה לנו את הנקדה הפנימית והאמתית של אברהם אבינו שזו היא מדת החסד, בודאי שאברהם אבינו היה גדול מבשרי האמונה בעולם, הוא גם היה גדול מכניסי האורחים בעולם, אבל מהיכן נבע כל זה? ממקום אחד, טהור ואמתי, "והלכת בדרכיו", ללכת בדרכי ה' יתברך, זהו הדגל העקרי של אברהם אבינו, זה מה שהוא סמל. אברהם אבינו לא מכניס אורחים על מנת לגייס תומכים לדת החדשה של אמונה בבורא העולם, הוא מכניס אורחים על מנת ללכת בדרכי השם ולהיטיב עם הבריות, אברהם אבינו מיטיב עם הבריות ברוחניות וגם בגשמיות, ותמיד מאותו מניע טהור ואמתי, ולכן הסמל שלו הוא "חסד לאברהם".